

ANKARA'NIN ANILARDA KALAN BAĞLARI VE BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ

Prof.Dr. Hasan ÇELİK

ANKARA ÜNİVERSİTESİ ZİRAAT FAKÜLTESİ BAHÇE BİTKİLERİ BÖLÜMÜ

- ❖ Bağcılığın ve Şarapcılığın geçmişi ile ilgili en eski bulgular; **Transkafkasya** olarak da adlandırılan **Kuzeydoğu Anadolu, Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan, Kuzeybatı İran'da M.Ö. 6.000 yıllarına denk gelen Cilalı Taş (Neolitik Era) dönemine** tarihlenmektedir.
- ❖ Bu coğrafya aynı zamanda, Dünya üzüm üretiminin %95'inden fazlasını sağlayan **Vitis vinifera L.** asma türünün de **Anavatanı'dır.**

ANKARA'NIN COĞRAFİ VE SOSYOEKONOMİK YAPISI

KONUMU

- 39° 55' 48" KE - 32° 51' 00" DB (Kent Merkezi)

YÜZÖLÇÜMÜ

- 25.632 km² (Konya ve Sivas'tan sonra 3.)

NÜFUSU

- 5.8 milyon (%82'si, yani 4.750.000'i Kent merkezinde yaşıyor).

ARAZİ YAPISI

- Orta Anadolu'nun kuzeybatısında yer alan Ankara'nın ortalama rakımı **890 m**'dir.
- Dağlık ve ormanlık Kuzey Anadolu ile kurak Konya Ovası arasında yer alır.
- İlin yüzölçümünün **% 50'sini** tarım alanları, **%28'ini** ormanlar ve fundalık alanlar **%12'sini** çayır ve meralar, **% 10'unu** tarım dışı araziler kaplar.

DAĞLARI

- Dağları çok yüksek olmayıp, en yüksek dağı **2034 metre ile Yıldırım Dağı** (Işık Dağı)'dır. Onu **İdris Dağı** (1992 m), **Aydos Dağı** (1879 m), **Elma Dağı** (1761 m) izler.
- Kuzey kısmı diğer yönler göre daha yüksek ve dağlıktır. Bu kısmını Batı Karadeniz bölgesinden gelen **Köroğlu Dağları** kaplar.

OVALARI VE PLATOLARI

- Güneybatı ve kuzeydoğu doğrultusundaki dağ sıraları arasında **Balaban, Mogan, Çubuk, Mürted** ve **Babayakup Ovası** oluşmuştur.
- Haymana ilçesi topraklarının 2/3'ünü oluşturan **Haymana Platosunun rakımı 1100 m**'dir.

AKARSULARI

- En önemli iki akarsuyu **Sakarya** (163 km) ve **Kızılırmak** (256 km)'dir.
- Sularını Ankara kent çanağına boşaltan **40 dolayında dere ve çayın** birleşerek oluşturduğu **Çubuk (Dilek) Çayı, Hatip Çayı (Bentderesi), İncesu (İmrahor)** kent içinde birleşir ve **Ankara Çayı** olarak **Ova Çayı (Zir)** ile birleşerek **Sakarya Nehrine** kavuşurlar.

GÖLLERİ

- Ankara'nın, Tuz gölü dışında çoğu küçük **14** doğal gölü, **136** sulama göleti, içme ve kullanma suyu sağlayan **11** barajı vardır.
- Ülkemizin ikinci büyük, Dünyanın ikinci en tuzlu gölü (Tuz oranı: %32,5) gölü olan **Tuz Gölü (1.500 km²)**, 1915'den bu yana **%85** küçülmüştür.

İLÇELERİ

- Dokuzu merkezde olmak üzere **25 ilçesi** vardır. Nüfus olarak ilk üç sırayı **Çankaya** (957.546), **Keçiören** (928.404) ve **Yenimahalle** (701.638); son üç sırayı ise **Kalecik** (13.296), **Güdül** (10.014) ve **Evren** (3.500) almaktadır.
- Rakımı en düşük ilçe **Nallıhan (629 m)**, en yüksek ilçe **Bala (1313 m)**'dir. Merkeze en yakın ilçe **Gölbaşı (22 km)** en uzak ilçe **Evren (176 km)**'dir.

EKONOMİSİ

- Büyük oranda ticaret ve sanayiye dayalıdır. Tarım ve Hayvancılığın ağırlığı ise giderek azalmaktadır.
- Nüfusun yaklaşık **%73'ü Hizmet**, **%25'i Sanayi**, yalnızca **%2'si Tarım** sektöründe çalışmaktadır.

ANKARA’NIN İKLİMİ

İl Genelinde;

- Güneyi, İç Anadolu’nun **tipik karasal** iklimi
- Kuzeyi, Karadeniz geçit kuşağının **daha ılıman ve yağışlı** iklimi
- Genellikle **Yarı kurak karasal** iklim
- Kışları soğuk ve **kar yağışlı (!)**, Yazları **sıcak (!)** ve kurak
- Sonbaharları **ılık ve kurak**, İlkbaharları **serin ve yağışlı**
- Mevsimleri **geç başlayıp, geç biter.**

Kent merkezinde;

- Yıllık Ort. Sıcaklık : **12 °C**
- Yıllık Yağış : **391,1 mm**
- En Yüksek Sıc. : **44,3 °C**
- En Düşük Sıc. : **-24,9 °C**
- Donlu Gün Sayısı : **60-117**
- Karlı Gün Sayısı : **30,5**

ANKARA	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ölçüm Periyodu (1927 - 2022)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	0.2	1.7	5.7	11.3	16.1	20.0	23.4	23.5	18.9	13.2	7.3	2.6	12.0
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	4.2	6.5	11.5	17.4	22.4	26.7	30.3	30.5	26.1	20.0	13.1	6.6	17.9
Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	-3.2	-2.3	0.7	5.4	9.7	13.0	15.9	16.0	11.9	7.1	2.5	-0.7	6.3
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.6	3.7	5.0	6.4	8.2	9.8	11.0	10.5	9.1	6.6	4.6	2.5	6.7
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	12.28	11.17	10.72	11.07	12.28	8.83	3.53	2.75	4.02	6.88	8.10	11.69	103.3
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	40.3	35.2	39.3	41.7	50.9	36.1	14.2	12.7	17.8	27.3	31.2	44.4	391.1
Ölçüm Periyodu (1927 - 2022)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	18.4	21.3	27.8	31.6	34.4	37.0	41.0	40.4	39.1	33.3	24.7	20.4	41.0
En Düşük Sıcaklık (°C)	-24.9	-24.2	-19.2	-7.2	-1.6	3.8	4.5	5.5	-1.5	-9.8	-17.5	-24.2	-24.9
En yüksek ve en düşük sıcaklıkların gerçekleşme tarihini görmek için fare imlecini değerlerin üstüne getiriniz.													
Günlük Toplam En Yüksek Yağış Miktarı				Günlük En Hızlı Rüzgar				En Yüksek Kar					
11.06.1997 88.9 mm				27.04.1965 34.0 m/sn				31.01.1950 33 cm					

ANKARA'NIN DOĞAL BİTKİ ÖRTÜSÜ

Ankara'nın doğasında **2.340 bitki türü** bulunmaktadır. Bunlardan **391'i endemik** türdür (Kurt,L. ve ark.,2018).

Sevgi Çiçeği

Şah Civanperçemi

Beypazarı Geveni

Ayaş Gümüşü

Koçak Geveni

Gürsögüt Geveni

Koca Soda

Ay Şalbanı

Ankara Çiğdemi

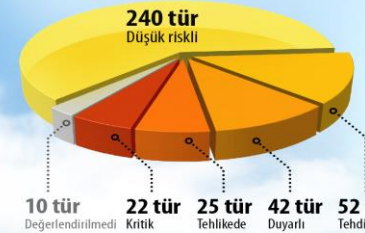
Ankara Sığırkuyruğu

Kırçayı

Ankara'nın endemik bitkilerinin tükenme tehlikesine göre sınıflandırılması

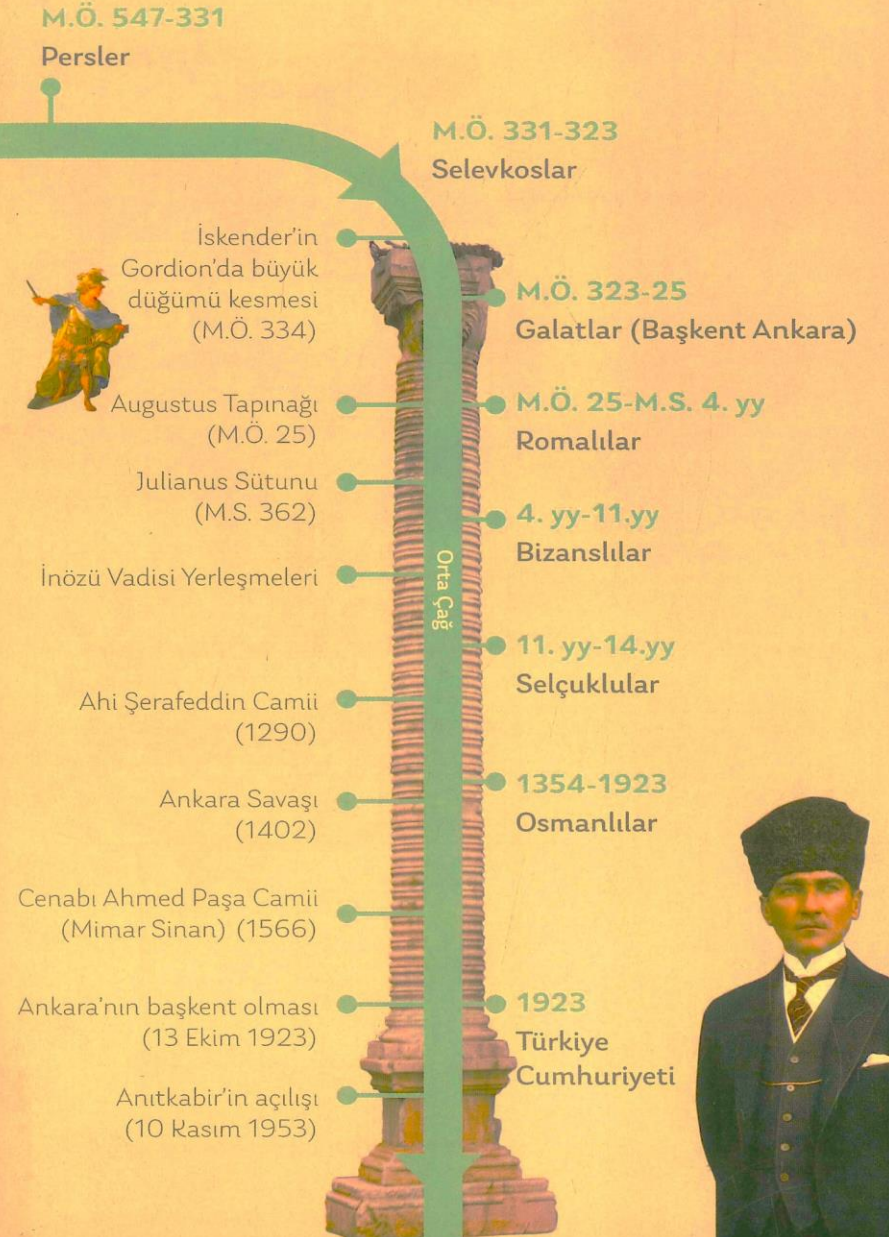
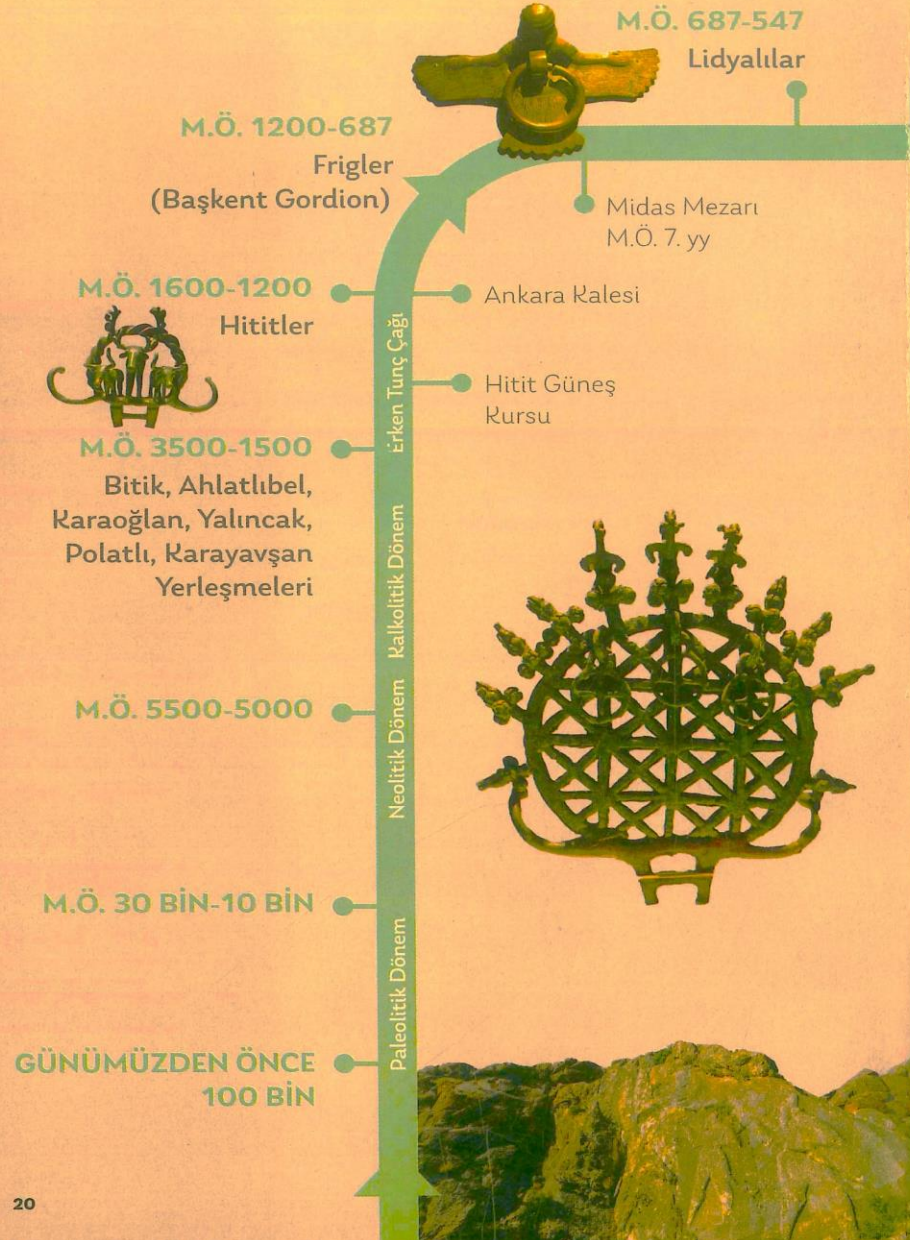

Sevgi Çiçeği

Ankara'daki Mogan Gölü çevresinde sınırlı bir alanda yaşamını sürdürüyor.

ANKARA'NIN 5.500 YILLIK TARİHİNDE NELER OLDU?

TARİHTE ANKARA'DA NELER OLDU?

Gallienus Sikkeleri (MS 253-268)

ANKARA'NIN ADI NEREDEN GELİYOR?

- ❖ Tarihçi Pausinias'a göre **Ankara** (Ankyra); M.Ö. 8. Yüzyılda, Ankuva adlı Hitit şehrinin yerine, Frig Kralı Gordios'un oğlu **Midas**'ın (MÖ 738-696) kurduğu kenttir.
- ❖ Frigler, Galatlar ve Romalılar **Ankara** yı; Klasik Yunanca'da **Gemi Çapası** anlamına gelen **Ankürü** ya da **Ankyra** "Ancyra" olarak adlandırmışlardır.
- ❖ M.Ö. 271'de Galatların **Tectosaglar** kolu **Ankara'yı** (Ankyra) işgal ederek başkent yaptı.
- ❖ Türklerin Anadolu'ya yerleşmelerinden sonra ismi **Ankara** ve **Engürü** olarak değişmiş, Batı dillerine de **Angora** olarak girmiştir.
- ❖ Sultan II. Beyazıt döneminden (1481-1512) itibaren şehrin resmi adı **Ankara** olmasına rağmen, halk **Engürü**, batılılar ise **Angora** adını kullanmayı sürdürmüşlerdir.
- ❖ 1648 de Ankara'yı ziyaret eden Evliya Çelebi, ünlü **Seyahatname**'sinde şehrin adını **Unguriye** olarak yazmış ve "Mamur yer olup, üzümü çok olduğundan adına Engürü demişler" diye söz etmiştir (Farsça'da Engü, Engür, Üngür; Üzüm).
- ❖ Cumhuriyet'in ilanından (29 Ekim 1923) kısa süre önce 13 Ekim 1923'de **Başkent** ilan edilen **Ankara**'nın adı, **Cumhuriyet**'le birlikte evrenselleşmiştir.

Galatya (MÖ 25-MS 4. yy)

Julianus Sütunu (MS 362, Galatya)

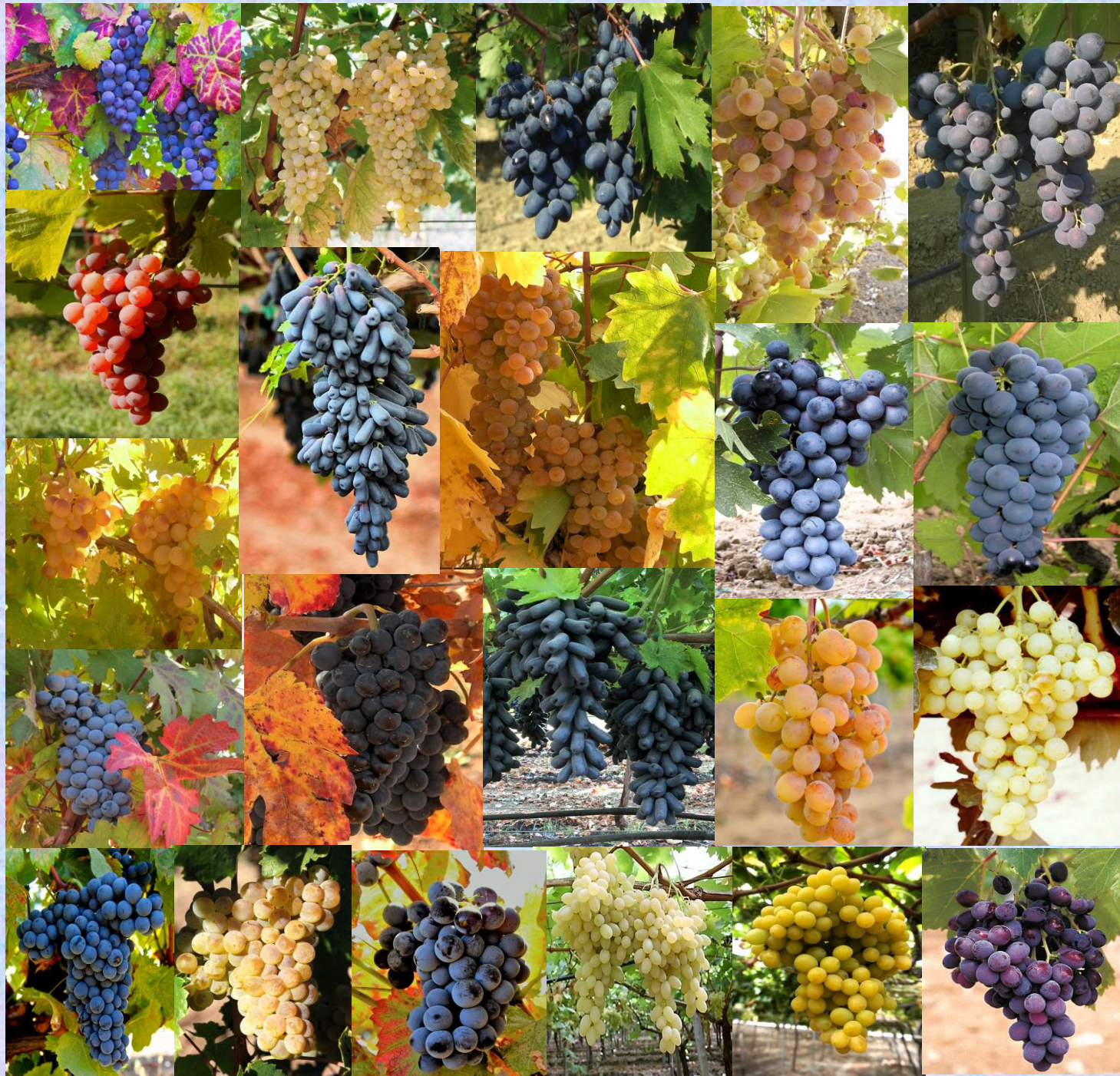
Augustus Tapınağı (MÖ 25-20)

ÜZÜM VE ÜRÜNLERİNİN YARARLARI

ÜZÜM

- ❖ EN DEĞERLİ MEYVE
- ❖ MEYVELERİN KRALİÇESİ
- ❖ EN SAĞLIKLI BESİN

OLARAK ANILMAKTADIR.

ASMANIN/ÜZÜMÜN SAĞLADIĞI YARARLAR

Ürün	Yararları
Budama Artığı ve Odunu	Yakacak & Pişirme, El Sanatları & Hediyeelik Eşya
Asma Yaprakları	Tedavi Edici & Gıda (<i>Türk Yaprak Sarması</i>)
Olgunlaşmamış Üzüm	Koruk Suyu (<i>Tedavi Edici & Gıda</i>)
Olgun Üzüm	1. Sofralık Üzüm 2. Kuru Üzüm 3. Şarap (<i>Kırmızı, Roze, Beyaz, Şampanya</i>) 4. Damıtık İçkiler (<i>Rakı, Konyak, Pineau, Grappa</i>) 5. Üzüm Suyu, Reçel & Marmelat 6. Sirke 7. Hardaliye 8. Geleneksel Şıra Ürünleri (<i>Pekmez, Cevizli Üzüm Sucuğu "Orcik/Köme", Pestil "Bastık", Samsa "Muska", Köfter "Üzüm Köftesi"</i>)
Kabuk/Çekirdek (Cibre)	Organik Gübre, Yakacak, Çekirdek Özütü (<i>Antioksidan</i>), Çekirdek Yağı (<i>Kozmetik Ürün</i>)

ÜZÜM VE SAĞLIK

- 1. Kalori değeri düşüktür.** %17 SÇKM'deki 100 g taze üzümün kalorisi 69, Kolesterolü sıfırdır.
- 2. Bakır, Demir, Manganez ve Potasyum** yönünden zengindir.
- 3. Renkli üzümlerin kabuğu ve çekirdeği en güçlü antioksidanlardan biri olan Resveratrol** yönünden zengindir.
- 4. Renkli üzümlerin kabuklarında bir diğer önemli antioksidan olan Antosiyaninler** de bol miktarda bulunur.
- 5. Beyaz üzümlerde bulunan Kateşinler, flavanoid tanen grubu** antioksidan bileşikleridir.
- 6. Vitamin C, Vitamin A, Vitamin K, Karotenler ve B-Kompleks Vitaminleri** yönüyle önemli bir kaynaktır.

DÜNDEN BUGÜNE ANKARA BAĞCILIĞI

MİTOLOJİDE ÜZÜM VE ŞARAP

- ❖ **Bağcılık ve Şarapçılık:** çağlar boyunca Anadolu'yu yurt edinmiş tüm uygarlıklara yön vermiş bir kültürdür.
- ❖ **Bu yönüyle;** bitkisel üretim içinde **Sanat** olarak kabul edilir.
- ❖ Mitolojide tanrıların içkisi olarak kabul edilen üzüm şarabından; **Tevrat, Zebur ve İncil'de** kutsal içki olarak söz edilmektedir.
- ❖ Tarihleri boyunca, Türk kültür ve mitolojisinde üzüm; **güzellik, bereket, kan, can, aşk ve sağlık** sembolü olarak anılır.

İvriz Kaya Anıtı (MÖ 742-727)

ANKARA BAĞ-ŞARAP KÜLTÜRÜ'NÜN TARİHÇESİ

(İLK VE ORTA ÇAĞ)

- Tarihi boyunca **bağcılığa** ve **şarapçılığa** büyük önem verilen **Ankara**'da, bu kültürün tarihçesi **M.Ö.10.yy**'a (Frigler) uzanır.
- **Polatlı** yakınlarındaki **Friglerin** başkenti **Gordion** kentinde yapılan kazılarda, o döneme ait pişmiş topraktan yapılmış ördek şekilli şarap kapları **M.Ö. 8.yy'a**, hayvan şekilli şarap kapları (Rhyton) ise **M.Ö. 7.yy'a** aittir.
- **M.S. 1. ve 2. yüzyıllarda** en parlak dönemini yaşayan **Ankara**'nın özellikle şaraba yönelik bağcılık kültürü;
- **Hitit, Frigya, Lidya, Pers, Hellenistik, Galat, Roma ve Bizans** dönemlerini içine alan, **en az 3000 yıl boyunca** sürekli gelişerek devam etmiştir.

Ankara ve Çevresinde Bulunan Hitit ve Frig Dönemlerine ait Şarap Kapları

ANKARA BAĞ-ŞARAP KÜLTÜRÜ'NÜN TARİHÇESİ

(SELÇUKLU VE OSMANLI DÖNEMİ)

- **Ankara**'nın Türklerin egemenliğine girişinden **(1073 Büyük Selçuklu Devleti, 1143 Anadolu Selçuklu Devleti, 1304 İlhanlılar, 1354 Osmanlılar)** sonra, şarap üretimine yönelik bağcılık;
- Anadolu'da yerleşik Hristiyan toplumları-**özellikle Rumlar, Ermeniler, Süryaniler**- eliyle sürdürülmeye çalışılmışsa da, zaman içinde büyük ölçüde yerini **sofralık, kurutmalık ve sıralık** üzüm yetiştiriciliğine bırakmıştır.
- Bunun sonucu olarak, eski parlak günleri geride kalan şarap üretimi ise, **1915 (Tehcir)** ve **1923 (Mübadele)** yıllarına kadar **Ermeni ve Rum** azınlığın elinde bir ölçüde varlığını sürdürmüştür.

ANKARA BAĞ-ŞARAP KÜLTÜRÜ'NÜN TARİHÇESİ

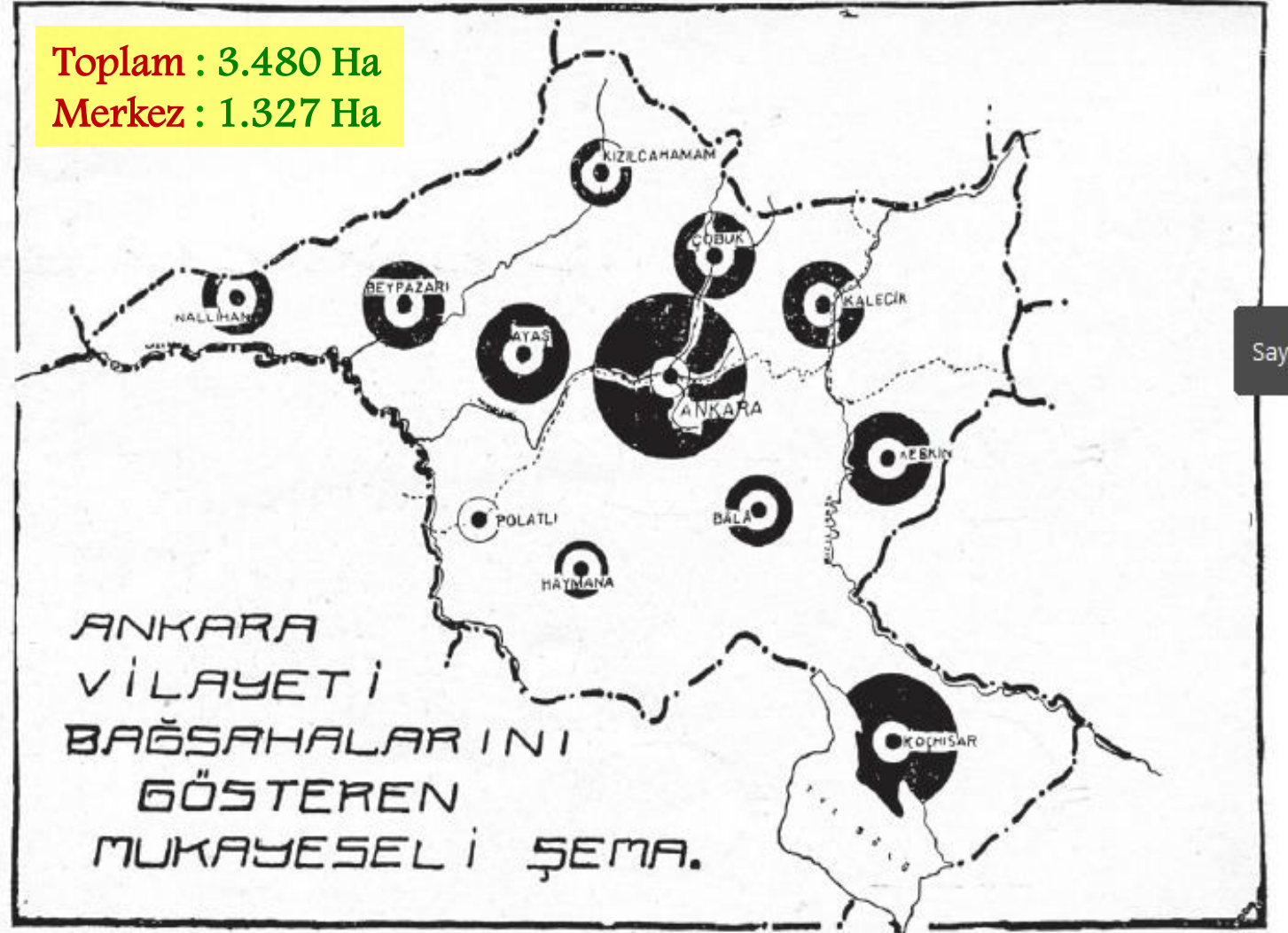
(CUMHURİYET DÖNEMİ)

- Cumhuriyet'ten önceki "**Birinci Meclis**" döneminde, Hükümet'in karşı tutumuna rağmen kabul edilen "**Men-i Müskirat Kanunu**" ile **1920** yılında alkollü içki kullanımı yasaklandı.
- Toplum içinde de karşılık bulmayan yasak, **1924** yılında kaldırıldı.
- Cumhuriyet döneminde **(1926)**, **Tütün ve Tütün Mamulleri ile Alkollü İçkiler, İnhisar (Tekel)** altına alındı.
- **1942** yılında **Şarap Tekeli** kaldırıldı. Bu tarihten sonra hem devlet hem de özel sektör şarap üretmeye devam etti.
- **2003** yılında ise **Alkollü İçkiler Sanayii ve Ticareti A.Ş.'** ye dönüştürülen devlete ait alkollü içki üretim ve dağıtım kurumu **Tekel**, yok pahasına (**292 milyon \$**) özel sektöre satıldı.

ANKARA İLİNİN 1937 YILINDAKİ BAĞ VARLIĞI

Site	Hectare
Villages	1077
Küçükyozgat	625
Halkavun	409
Bağlum	395
Gölbaşı	207
Zir	175
Etimesgut	165
Etlik	115
Küçükesatlar	90
Keçiören	65
Cebeci	50
Çankaya	40
Forest Farm	25

Toplam : 3.480 Ha
Merkez : 1.327 Ha

DÜNDEN BUGÜNE ANKARA BAĞCILIĞI

1939

BAĞ ALANI (Ha): 20.164

ÜRETİM (Ton): 22.079

VERİM (Kg/Ha): 1.055

2022

4.112 → 5,0 Kat AZALMA

29.096 → % 24 ARTIŞ

7.076 → 6,7 Kat ARTIŞ

ANKARA'NIN BUGÜNKÜ BAĞCILIK POTANSİYELİ (2022)

(İLK 14 İLÇE DİKKATE ALINMIŞTIR)

İLÇELER	SOFRALIK		ŞARAPLIK		TOPLAM			
	Alan (Da)	Üretim (Ton)	Alan (Da)	Üretim (Ton)	Alan (Da)	Pay (%)	Üretim (Ton)	Pay (%)
1. Kalecik	13.130	10.941	8.250	3.469	21.380	52,0	14.410	49,5
2. Beypazarı	5.817	7.127	-	-	5.817	14,0	7.127	24,5
3. Güdül	4.500	1.323	-	-	4.500	11,0	1.323	4,5
4. Elmadag	1.350	1.588	200	216	1.550	3,8	1.804	6,2
5. Ş.Koçhisar	1.150	378	5	6	1.155	2,8	384	1,3
6. K.Kazan	1.100	647	-	-	1.100	2,7	647	2,2
7. Nallıhan	950	931	-	-	950	2,3	931	3,2
8. Ayaş	860	636	-	-	860	2,1	636	2,2
9. Çubuk	777	343	-	-	777	1,9	343	1,2
10. Akyurt	414	126	153	150	567	1,4	276	0,9
11. Gölbaşı	381	112	-	-	381	0,9	112	0,4
12. Evren	280	247	100	83	380	0,9	330	1,1
13. Haymana	315	96	-	-	315	0,8	96	0,3
14. Polatlı	290	87	10	5	300	0,7	92	0,3
14 İLÇE TOPLAMI	31.314	24.582	8.718	3.929	40.032	97,4	28.511	98,0
ANKARA TOPLAMI	32.398	25.171	8.718	3.929	41.116	100,0	29.101	100,0

❖ Ankara ilinin bağ alanı, ülkemizin bağ alanının %1,1'ini, üzüm üretiminin % 0,7'sini karşılarken, iller arasında 17. sıradadır.

❖ İlçeler arasında açık ara ilk sırada yer alan Kalecik; İle ait toplam bağ alanının ve üzüm üretiminin %50'sine, sofralık üzüm üretiminin %43'üne, şaraplık üzüm üretiminin %88'ine sahiptir.

❖ Ankara iline ait şaraplık üzüm üretiminin %80'inden fazlası ülkemizin gözde kırmızı şaraplık çeşidi Kalecik Karası'na aittir.

(Kaynak: TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri-2022).

ANKARA BAĞCILIĞININ BUGÜNÜ İLE İLGİLİ BİR DEĞERLENDİRME

- 2022 yılı istatistiklerine göre, Ankara ilinin toplam bağ alanı, ülkemizin toplam bağ alanının %1,1'ine, üzüm üretimi ise **% 0,7**'sine karşılık gelmektedir. Üretim yönüyle iller arasında **17.** sıradadır (*TÜİK Bitkisel Üretim İstatistikleri-2022*).
- Eski dönemlerden günümüze ulaşan geleneksel yer bağlarının yerini, büyük oranda modern bağ tesisleri almasına rağmen, üzüm veriminin halen **ülke ortalamasının altında** olduğu görülmektedir.
- Üzüm verimindeki düşüklüğün; son yıllardaki elverişsiz iklim koşullarının (**ilkbahar geç donları ve dolu yağışlarının** yol açtığı zararlar, küresel ısınmanın etkisiyle kar yağışı ve yağmurların iyice azalması sonucu **yaşanan kuraklığın** olumsuz etkileri) yanı sıra bağlarda verimin ve ürün kalitesinin iyileştirilmesine yönelik **kültürel uygulamaların** (yaz ve kış budamaları, sulama, gübreleme, hastalık ve zararlı kontrolü vb.) **gereği gibi yerine getirilememesinden** kaynaklandığı söylenebilir.
- İlçelerin bağcılık potansiyeli ele alındığında; gerek bağ alanı gerekse üzüm üretimi açısından, açık ara ilk sırada yer alan **Kalecik**, ile ait toplam bağ alanının ve üzüm üretiminin **%50'sini** karşılamaktadır. Yine, ile ait sofralık üzüm üretiminin **%43'ü**, şaraplık üzüm üretiminin ise **%88'i Kalecik** ilçesine aittir.
- Ankara iline ait şaraplık üzüm üretiminin **%80'inden fazlasını**, ülkemizin gözde kırmızı şaraplık çeşidi **Kalecik Karası** sağlamaktadır.

DÜNDEN BUGÜNE ANKARA ŞARAPÇILIĞI

1938

Firma	Kapasite (lt)	Üretim (lt)	Bağ (Da)
Kavaklıdere	400.000	249.459	100
AOÇ	80.000	74.130	-
YZE	20.000	11.406	15
Ali Ulvi	120.000	68.661	-
Kalecik	-	40.500	-
TOPLAM	-	444.152	-

2013

Firma	Kapasite (Lt)	Üretim (Lt)	Bağ (Da)
1. Kavaklıdere /Akyurt	19.500.000	12.000.000	220
2. BAK /Kalecik	2.500.000	-	600
5. Vinis /Kalecik	384.000	250.000	50
6. Şato Kalecik/Kalecik	185.000	-	200
4. AOÇ	110.000	35.000	-
7. Kalecik Şarapları	100.000	35.000	16
3. Kalecik Şarapçılık	1.500.000	-	100
8. A.Ü. Ziraat Fakültesi	30.870	18.000	50
9. Tomurcukbağ/Kalecik	11.000	7.000	10
TOPLAM	24.320.870	12.345.000	1.246

2022

-Ankara'da şarap üreten firmalar.

1. Kavaklıdere (Akyurt)
2. B-Bak Gıda (Kalecik)
3. Kalecik Şarapçılık (Kalecik)
4. Kalecik Şarapları (Kalecik)
5. Tomurcukbağ (Kalecik)
6. Tafali (Kalecik)
7. Irmalı (Polatlı)

-Toplam kurulu kapasite: 14 milyon litre.

-Kapasitenin en çok % 50'si kullanılmaktadır.

-Kapasitenin %85-90'ı Kavaklıdere ve B-Bak Gıda.

(Kaynak: Serdar Özcan, Şarap Üreticileri Derneği)

**KALECİK BAĞCILIĞI
VE
KALECİK KARASI**

KIZILIRMAK VADİSİNDE KALECİK KARASI

KALECİK KARASI'NIN ÖZGÜN EKOLOJİSİ (TERRUAR)

Rakım:	600-900 m
Uzunluk:	30 km (<i>Samanlık-Uyurca arası</i>)
Genişlik:	2-5 km
Yıllık Ort. Sıcaklık:	12.5°C
En Düşük Sıcaklık:	-21,6°C (<i>30 Ocak 2006</i>)
Etkili Sıc. Toplamı:	1950 Gün-Derece
Yıllık Toplam Yağış:	400 mm
Yıllık Ort. Nem:	% 65
Toprak Yapısı	Radyolarit-Çört, Serpantinit, Limonit ve Lizfenit kayaçlarının oluşturduğu Kuvars, Magnezyum Silikat, Demir, Dolomit, Talk içeren özel bir yapı.

KALECİK KARASI' NIN ÖNEMLİ ÖZELLİKLERİ

Salkım Özellikleri

Şekil: Kanatlı konik

Büyüklik: Küçük-Orta

Sıklık: Sık

Tane Özellikleri

Renk: Mavi puslu siyah

Şekil: Yuvarlak

Büyüklik: Orta 2-2.5 g

Çekirdek: 1-2

Tad: Çeşide özgü tad

Kültürel Özellikleri

Olgunlaşma: Orta
mevsim / Eylül ortası

Budama: Karışık / En
fazla 6 göz

Yöre: Kalecik / ANKARA

KALECİK KARASI ŞARABI

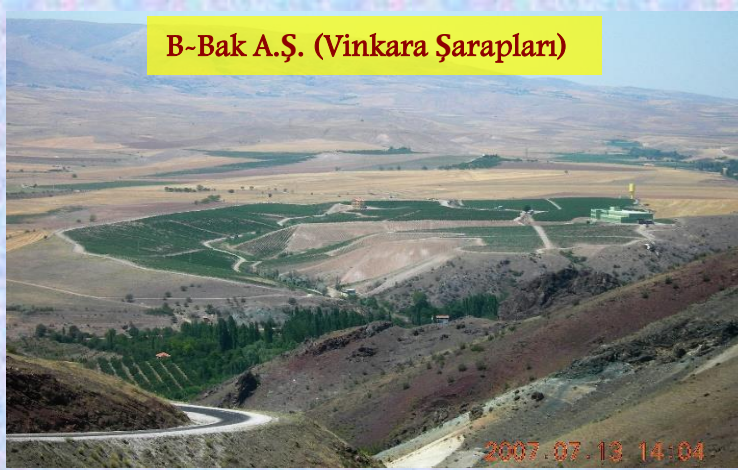
- Menekşe yakut renkli
- Kırmızı meyve, çiçek ve baharat aromalarınca zengin
- Orta gövdeli
- Zarif ve narin yapı, yumuşak, canlı
- Kolay içimli
- Orta derecede eskitilmeye uygun

Kalecik Karası Üzüm Festivali~2005

B-Bak A.Ş. (Vinkara Şarapları)

KALEBAĞ'dan İdris Dağı

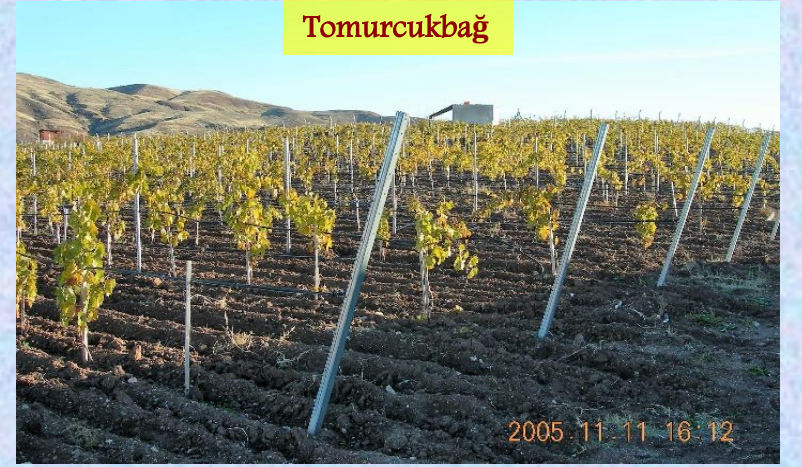
Kalevak Teras Bağları

Şato Kalecik

Tomurcukbağ

Çayboğazı Bağları

Gökdere Köyü Bağları

Kalecik Karası Şarabı

2010.09.26 16:26

07.09.2004 16:22

2008.04.10 16:58

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi
Kalecik Bağcılık Araştırma
ve Uygulama İstasyonu
(KALEBAĞ)
**KALECİK KARASI
KLON SELEKSİYON PARSELİ**

2008.10.07 15:49

2009.06.23 11:36

2009.10.07 11:56

- ❖ 1972~2012 yılları arasındaki 40 yılda,
- ❖ TÜBİTAK tarafından 4 farklı proje halinde desteklenen,
- ❖ “Kalecik Karası Üzüm Çeşidinde Klon Seleksiyonu” projesi sonucunda,
- ❖ Özellikle **Şarap Kalitesi** öne çıkarılarak seçilen,
- ❖ Üstün nitelikli **Kalecik Karası Klonları**.

SEÇİLEN KLONLAR

ANKARA’NIN ANILARDA YAŞAYAN BAĞLARI VE BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ

ANKARA'NIN BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ

BAĞA GÖÇME GELENEĞİNİN YARATTIĞI KÜLTÜR;

- ❖ ANKARA'nın orta halli ve varlıklı TÜRK, ERMENİ ve RUM asıllı ailelerinin yaşamlarına;
- ❖ Özellikle 1875-1925 yıllarını kapsayan yarım asırlık dönemde;
“RENK, HEYECAN, MUTLULUK VE GÜZELLİK” katmıştır.
- ❖ CUMHURİYET'in ilk yıllarında; “HİSARDA EVİN, BİR DE BAĞIN YOKSA ANKARALI DEĞİLSİN” sözü,
ANKARA'lı zenginler arasında çok yaygındı.
- ❖ En görkemli dönemi, ANKARA'ya demiryolunun ulaştığı 1892 ile 1923 yılları arasında
yaşanan BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ;
- ❖ Ermenilerin 1915, Rumların 1923' deki göçlerinden sonra eski tadını ve anlamını önemli
ölçüde yitirmekle birlikte;
- ❖ 1930-1960 yılları arasında da, ANKARA'lıların ÇOK ÖNEM VERDİĞİ BİR GELENEK olarak
yaşatılmaya çalışılmıştır.

ANADOLU KÜLTÜRÜNDE BAĞ DENİLİNCE...

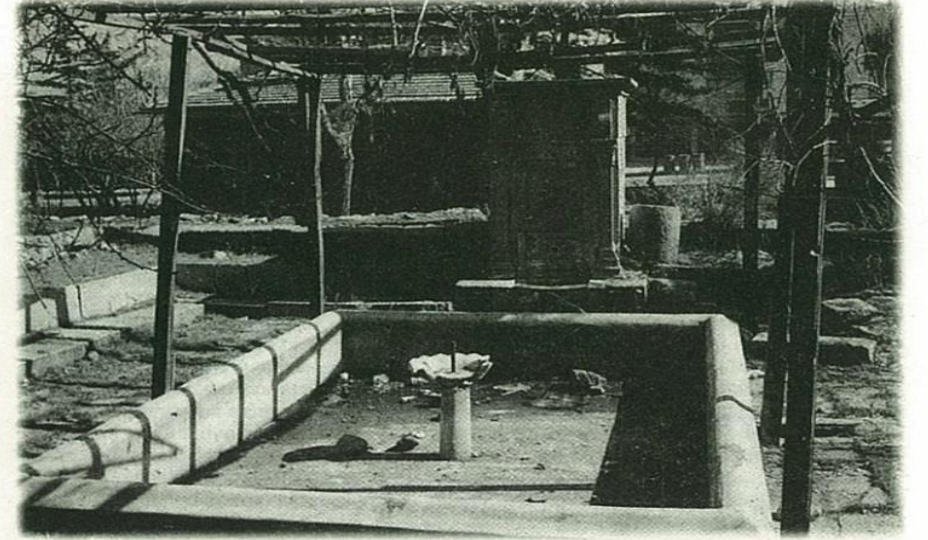
- ❖ Aslında “ÜZÜM YETİŞTİRİLEN YER” anlaşılır.
- ❖ Anadolu kentlerinde yaşayan ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak üzere kentin bunaltıcı havasından uzakta, **üzümle** birlikte, **meyve** ve **sebze** de yetiştirdikleri,
- ❖ Yaş ve kuru üzüm, meyve ve sebzenin yanı sıra **pekmez, şarap, sirke, bulgur, tarhana, salça, erişte vb.** kışlık yiyeceklerini/içeceklerini hazırladıkları,
- ❖ İçinde ailelerin gelir durumuna uygun büyüklükte ve konforda bir **BAĞ EVİ**'nin bulunduğu,
- ❖ Kentlerin çeperlerinde **birkaç dönüm** (1 dönüm/dekar: 1000 m²) ile **30~40 dönüm** büyüklüğündeki **YAZLIK YAŞAM ALANI**'dir.
- ❖ Özellikle **19. YÜZYIL ANADOLU**'sunda yerleşik kent yaşamı ile bütünleşerek onu zenginleştiren **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ** denilince ilk akla gelen kent **ANKARA**'dır.
- ❖ Çünkü **ANKARA**'nın **KÖKLÜ TARİHİ, COĞRAFİ KONUMU, İKLİMİ, TOPOĞRAFİK YAPISI, SU KAYNAKLARI, ETNİK VE SOSYO-EKONOMİK YAPISI** bu kültürü sürekli besleyerek canlı tutmuştur.

BAĞ EVİ;

- Genellikle **iki katlı**;
- Alt katı **taş**,
- Üst katı **ahşap, tuğla veya kerpiçten**,
- **YAZLIK EV**'dir.
- Bazı evlerde; yüklük, mutfak, kiler, hevenk olarak kullanılan **Ara Kat** yani **Müsandere** ~**Musandıra**~ vardı.
- Bağ evlerinde asıl yaşam alanı **Üst Kattır**.
- Alt katta **Ahır**, üzümlerin ezilerek şirasının çıkarıldığı **Şirahane**, bazı evlerde ise **Şarap Mahzeni** vardı.
- Her bağın mutlaka;
- **Havuzu**,
- **Çeşmesi**,
- **Su Kuyusu** olurdu.

Resim 5: Erbirlers'in Evi.

Resim 6: Erbirlers'in Evi'nin Avlusu.

Fotoğraflar: Halil PALA

Kegören'de Semahat Arsel tarafından restore ettirilen Gedikoğlu Bağ Evi

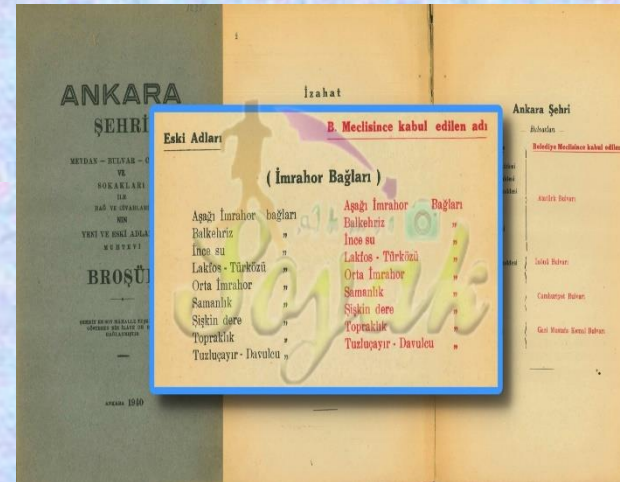
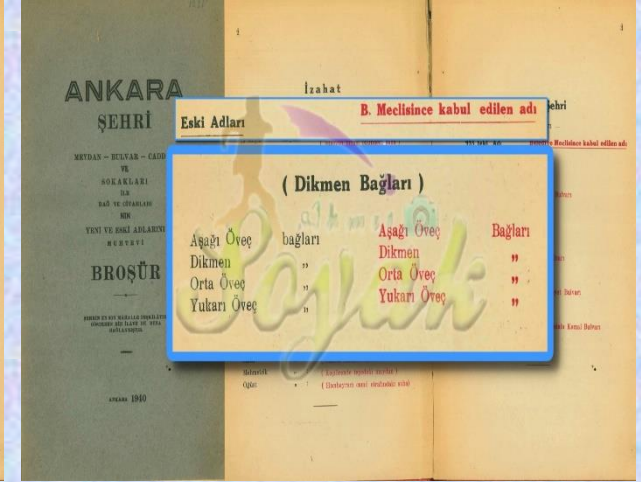
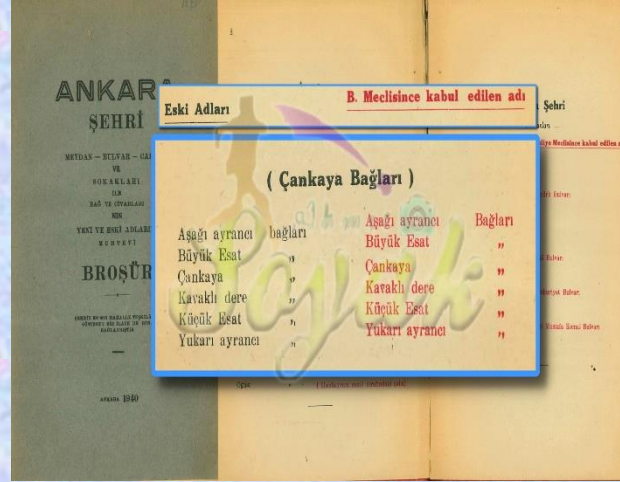
ANKARA'NIN BAĞLARI VE BAĞ EVLERİ

ANKARA'DA BAĞ İSİMLERİ

ANKARA'NIN DEĞİŞİK SEMTLERİNDE

(ÇANKAYA'DA 6, DİKMEN'DE 4, ETLİK'TE 7, İMRAHOR'DA 9, KEÇİÖREN'DE 11)

TOPLAM 37 FARKLI BAĞ MINTIKASI KAYIT ALTINA ALINMIŞTIR.

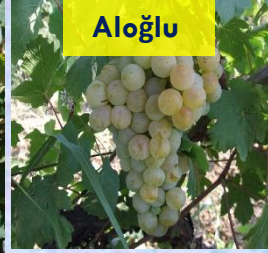

ANKARA ŞEHİRİ
MEYDAN-BULVAR-CADDE VE SOKAKLARI İLE BAĞ VE CİVARLARININ YENİ VE ESKİ ADLARINI MUHTEVİ BROŞÜR
ANKARA-1940

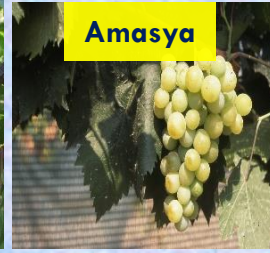
SOFRALIK & KURUTMALIK (22)

Akpüskül

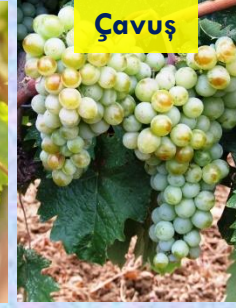
Aloğlu

Amasya

Balballı

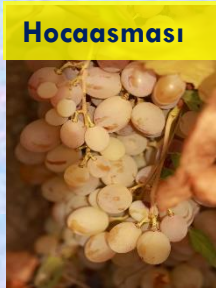
Çavuş

Erolan

Gelin Parmağı

Hocaasması

Kadın Parmağı

Razakı

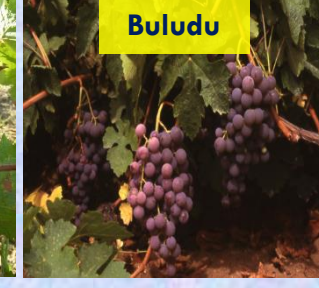
Tokat

Yediveren

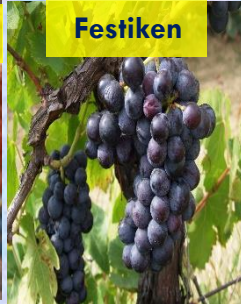
Zirge

Buludu

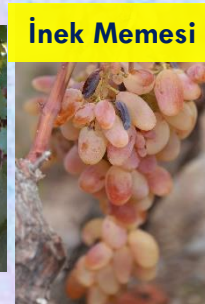
Erik Üzümlü

Festiken

Gülüzümü

İnek Memesi

Karagevrek

Nurinigar

Siy. Hevenk

Söbekara

ŞARAPLIK & ŞIRALIK (8)

Acıkara

Çakarak

Değirmenci

Hasandede

Kalecik Karası

Su Üzümlü

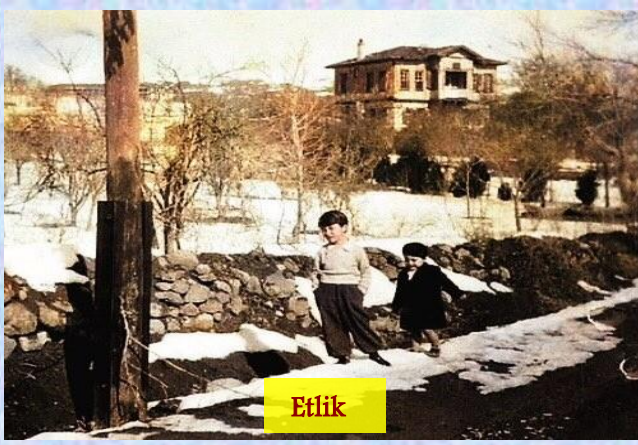
Sungurlu

Şıra Üzümlü

KUZEYİNDEKİ BAĞLARI

- ❖ Türklerin yoğun yaşadığı **Kurtini, İğdelidere, Ayvalı, Kuzuyazısı** bağları,
- ❖ Tiftik ve Sof ticareti yapan zengin Ermeni tüccarların yaşadığı **Etlik (Aşağı ve Yukarı Eğlence), Deliktaş, Danişment** bağları,
- ❖ Keçiören ve İncirli'de **Keçiören, Kuşcağız, Kızlar Pınarı, Cevizli kuyu, Çoraklık, Aktepe, Kayalı, Hacı Kadın, Kalaba (Kalabağ) ve Küçük Çizgi** bağları,
- ❖ Çubuk Çayı vadisinde **Mecidiye ve Solfasol (Sonfasıl, Zül-Fadl)** bağları.

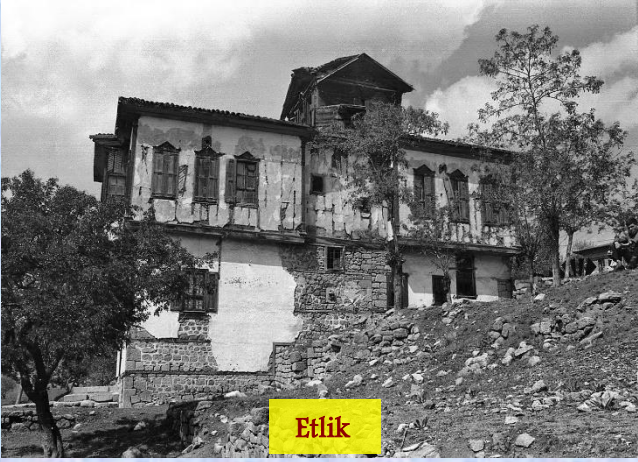
Etlik

Etlik-1940

Etlik

Etlik

Etlik-Atatürk'ün Bağ Evi

Türkiye İş Bankası Bağ Evi-Etlik

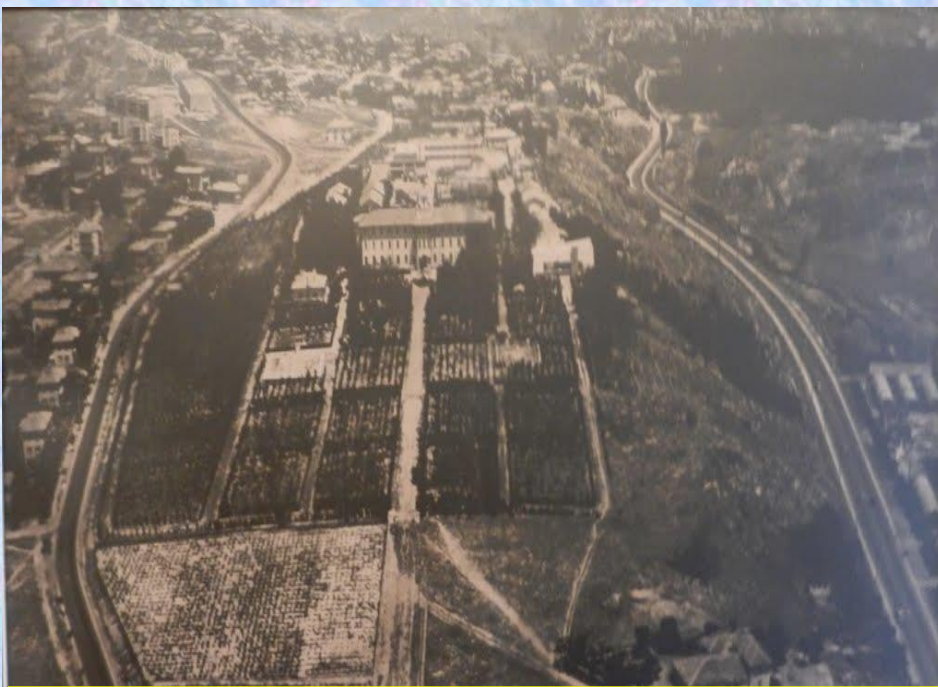
Keçiören-Cevdet Çakıroğlu

Keçiören General Tevfik Sağlam Cad. Bağ Evi

Keçiören-Mustafa Aygün Bağ Evi

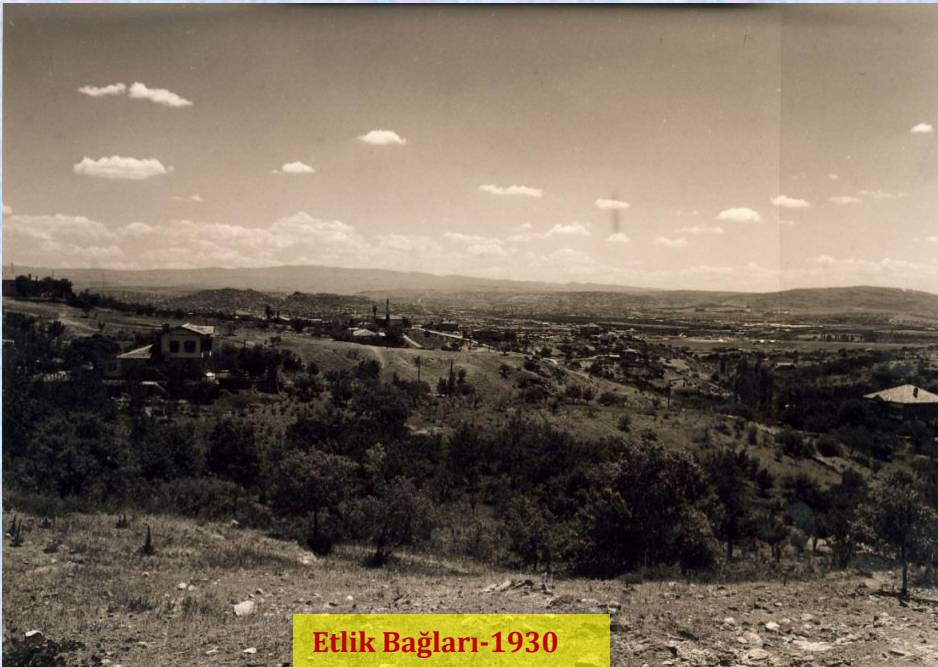
Eski Ankara Ziraat Mektebi-1910'lar-Ahmet Soyak Albümü

arı

Sarı Kışla, Wank Manastırı, arkada Etlik Bağları-1910

on Web

Etlik Bağları-1930

Etlik'te Bıyıkhoğlu İbrahim Umut Bağ Evi-1970

Keçiören'de Şevket Düzümucu Bağ-1936

Etlik Bağları-Tansel Tuna

Etlik Bağlarında Atlı Gezi

Keçiören Bağları-Timur Özkan

VEKAM

- ❖ **Ankara Bağ Evi Kültürü**'n n, eski dokusuyla günümüze ulaşan tek  rneęi, Keçiören'de Pınarbaşı Mah. şehit Hakan Turan Cad. Acıbadem Sok. No:9 adresindeki Vehbi Koç'a ait 8 dekar alana sahip **Vehbi Koç Bağ Evi**'dir.
- ❖ **1992~1993** yıllarında restore edilen ev, **1994** yılında tüm ailenin katılımıyla açılmış ve "** kinci Derecede Korunması Gereken Kültür Varlığı**" olarak tescil edilmiştir.
- ❖ Vehbi Koç'un hayatının büyük bölümünü geçirdiği ve çocuklarının doğduğu **Bağ Evi**, babası **Hacı Mustafa Efendi** tarafından **1923** yılında **Mareřal Fevzi  akmak**'tan satın alınmıştır.
- ❖ Halen, "**Koç Üniversitesi Vehbi Koç Ankara Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi**" olarak hizmet vermekte ve hafta boyu araştırmacılar ve ziyaretçilere açık tutulmaktadır.
- ❖ **VEKAM**, **2013** yılından bu yana yılda iki sayı olmak üzere **Ankara Araştırmaları Dergisi**'ni çıkarmaktadır.

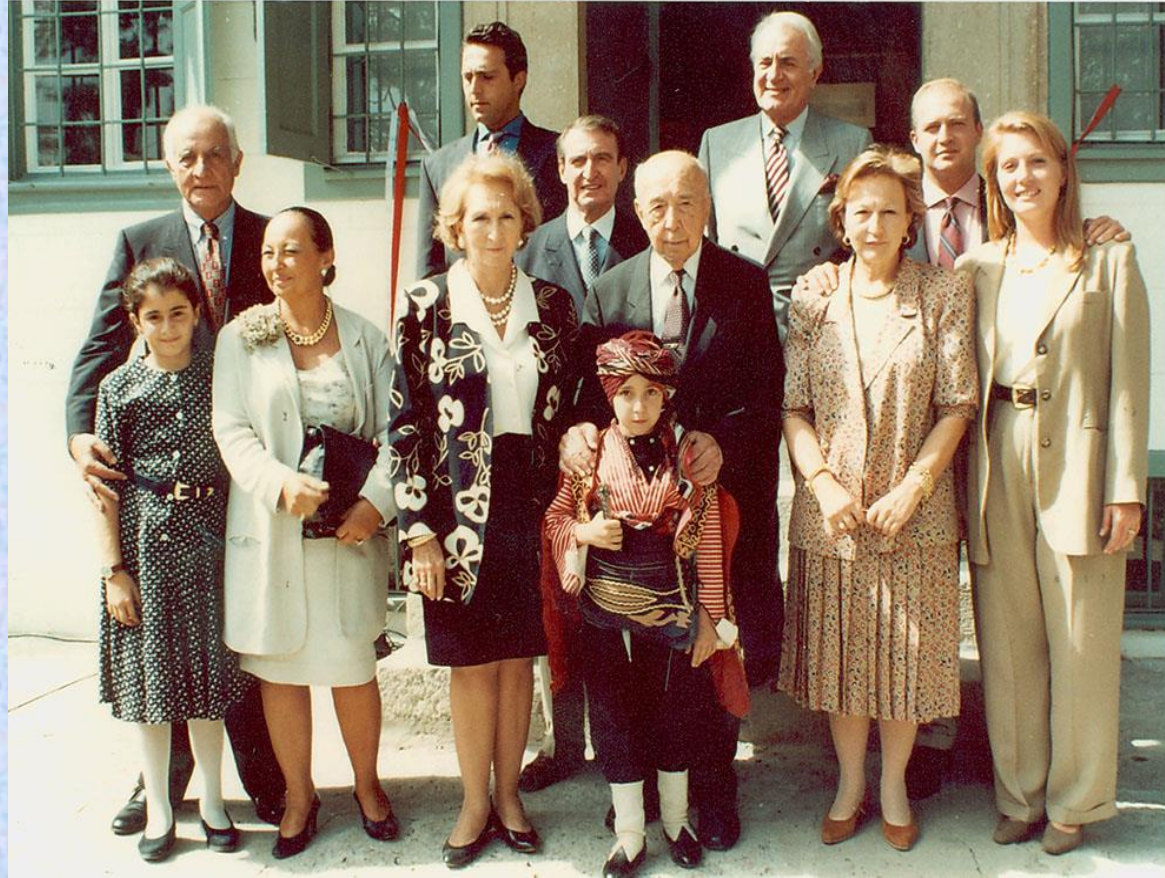
VEKAM'DAN GÖRÜNTÜLER

Vehbi Koç, *Hayat Hikayem* kitabında bağ evine göçü şu cümlelerle anlatır:

“Ankara’da yazlığa çıkmak adeti vardı. Zengin fakir her aile yazın bağa çıkardı.

Bağa çıkanların zenginlik derecelerine göre çift veya tek atlı arabaları, bir atı veya eşeği bulunurdu. Bizim de bağımız vardı. Keçiören’in altında Çoraklık denen yerdeki bağımıza çıkardık. Çoraklık’ta hep bizim gibi Müslümanlar otururdu. Biraz ilerimizdeki Keçiören’de en çok Katolik ve Ermeniler otururlardı. Onların bağlarının bakımı, güzel binaları, bahçeleri hemen dikkati çekerdi. Zengin Hristiyanlar Keçiören, Etlik, Çankaya semtlerinde yazlıklara giderlerdi. Yalnız Musevilerin bağ adeti yoktu”.

Koç Ailesi VEKAM açılışında-1994(<https://vekam.ku.edu.tr>)

**VEKAM BAĞINDA
YENİLEME ÇALIŞMALARI
(2013-2017)**

- ❖ VEKAM'ın açılışından kısa süre sonra, Kalecik Karası dışında farklı yörelere ait dört çeşit ile **250 m² alanda bir örnek bağ** kurulmuştur.
- ❖ Örnek bağın; VEKAM'ın temsil ettiği **Ankara Bağ Evi Kültürel Mirası'na** uygun çeşitlere dönüştürülmesine yönelik hazırlıklar, **2013 yılında** yapılmıştır.
- ❖ Bu amaçla; Ankara'nın önemli **beş** sofralık (Akpüskül, Çavuş, Gülüzümü, Karagevrek ve Söbekara) ve **dört** şaraplık (Kalecik Karası'nın 21, 19 ve 18 No'lu klonları, Hasandede, Narince ve Sungurlu) çeşidi seçilmiştir.
- ❖ Yerinde aşılama (çevirme) çalışması, **Yarma Aşı** tekniği uygulanarak **1 Nisan 2014** tarihinde gerçekleştirilmiştir.
- ❖ Aşılamayı izleyen üç yıl içinde, kış ve yaz dönemlerindeki şekil budamaları **2017** yılında tamamlanarak, Ankara'nın geleneksel **5 Kollu Goble Terbiye Şekli** oluşturulmuştur.
- ❖ **2017 Nisan** ayında **İlk Ürün Budaması** yapılmıştır.

Çevirme aşıları-1.4.2014

Aşıların ilk bakımı-25.6.2014

İlk kış budaması-26.3.2015

Gövde oluşturma-20.5.2015

İkinci yıl gelişmesi-3.10.2015

Yaz budamaları-20.5.2016

Asmaların kontrolü-22.7.2016

Üçüncü kış budaması-7.4.2017

Bağın son durumu-6.9.2024

DOĞUSUNDAKİ BAĞLARI

- ❖ Hüseyin Gazi Dağı eteklerinde Karacakaya (Siteler), Çinçin (Çın Çın), Kayaş, Tuzluçayır, Üreğil bağları.

GÜNEYDOĞUSUNDAKİ BAĞLARI

- ❖ Hatip Çayı (Bentderesi) vadisinde **Balkeriz (Balkiraz)** bağları,
- ❖ NATO Yolu ve Mamak Çöplüğü çevresinde **Samanlık** ve **Davulcu** bağları,
- ❖ **ANKARA**'nın bu kesimlerindeki bağlar ve bağ evleri, ekonomik durumları daha zayıf olan **TÜRK** ailelere aitti.

GÜNEYİNDEKİ BAĞLARI

- ❖ ATATÜRK'ün adını **Türközü** olarak değiştirdiği **İncesu (İmrahor)** vadisindeki **Frenközü (Şişkindere ve Lakfos)** bağları,
- ❖ Seyran, Esat (Eset), Lakavuz (Akay civarı), Kavaklıdere, Çankaya (Çankayası) ve Ayrancı bağları.

GÜNEYBATISINDAKİ BAĞLARI

- ❖ Dikmen, Araplar Deresi, Cevizlidere, Övezlik, Yukarı ve Aşağı Öveç, Balgat, Ömürpınarı, Çaltaklı bağları.

BATISINDAKİ BAĞLARI

- ❖ Söğütözü bağları.

İnönü Pembe Köşkü-Eski Bağ Evi

Esat'ta Bağ Evleri

Topal Osman Ağa Konağı-Eski Bağ Evi-GOP

Kavaklıdere A.Ş. Bağları

Esat'ta Bağ Evi-Hasan Algan Arşivi

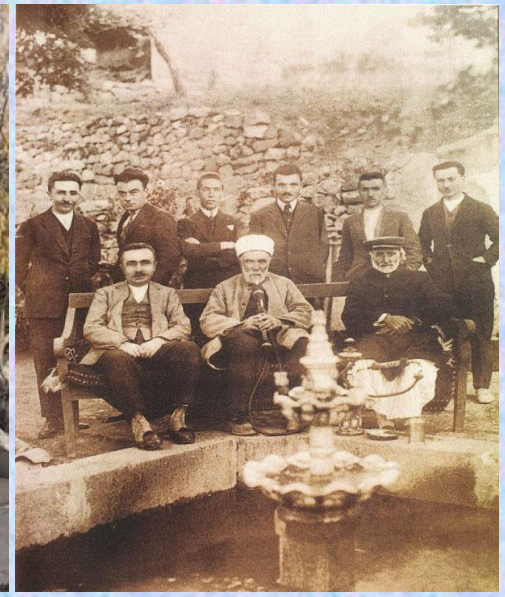
Bağ Evi-GOP

Fuat-Rıfat Börekçi Bağ Evi-A.Ayrancı

Mehmet Kınacı Bağ Evi-A.Ayrancı

Şakir Kınacı ve Rıfat Börekçi

Şakir Kınacı Bağ Evi-A.Ayrancı

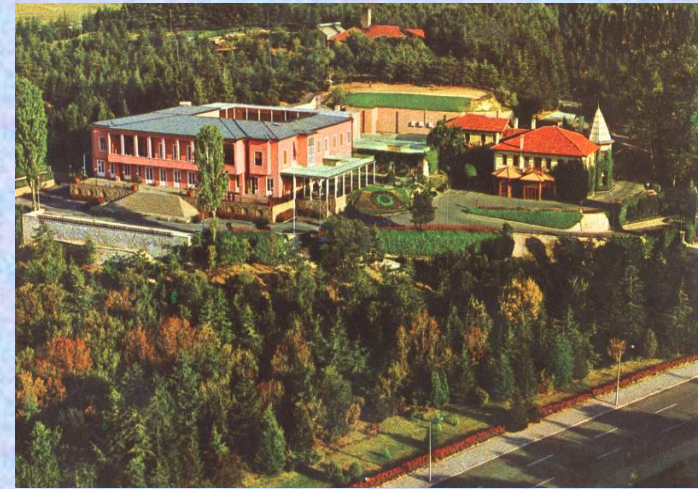
**(Polonya B.Elçiliği Bahçesinde)
Postacılardan Mehmet Efendi Bağ Evi**

Mihçioğlu Bağ Evi-A.Ayrancı

ÇANKAYA KÖŞKÜ

- ❖ Ankara Belediyesi (Şehremini), 1921 yılında **Bulgurluzade Tevfik Efendi**'den satın aldığı Çankaya'daki **BAĞ EVİ**'ni, 27 Aralık 1919'dan itibaren **Ankara**'da kalmaya başlayan **Mustafa Kemal Paşa**'ya hediye etti.
- ❖ Bazı kaynaklara göre, bağ evinin ilk sahibi 1915 tehciri sırasında **Ankara**'dan ayrılan **Ermeni Kasapyan** ailesiydi. Ev, o dönem **Kasapoğlu Köşkü** olarak anılıyordu.
- ❖ **Mustafa Kemal**'in 1932'ye kadar oturduğu bu **BAĞ EVİ**, 1950'de müze haline getirildi. Bugünkü adı **Müze Köşk**.
- ❖ Bağ evinin yetersiz kalması üzerine 1930'da yeni bir bina yapılması kararlaştırıldı. Köşk'ün yapımı **Atatürk**'ün isteğiyle Avusturyalı mimar Profesör **Clemens Holzmeister**'a verildi.
- ❖ **Pembe Köşk** adını alacak olan bu bina, 1,5 yıl içinde inşa edildi.
- ❖ **Atatürk**, Köşk'ü 1932'den vefatına dek hem çalışma binası hem de konut olarak kullandı.

BAĞA GÖÇME/DÖNÜŞ TAKVİMİ

ŞUBAT~MART

- Bağlarda ve meyve ağaçlarında budama, belleme, ağızlıkların açılması, sebze tavalarının ve ocakların hazırlanması, budama artığı çubukların demetlenerek kurutulması.

NİSAN

- Bağ evinin bakımı ve temizliği, bağa götürülecek eşyaların hazırlanması ve denk yapılması.

23 NİSAN / MAYIS BAŞI

- Dönemine göre, eşek, at gibi yük hayvanları ya da kağnı, at arabası veya kamyonlarla eşyaların taşınarak bağa göçme.

AĞUSTOS SONU / EYLÜL

- Bağ bozumu; pekmez, cevizli sucuk, pestil, köfter yapımı, kışlık üzümün hevenk yapılarak duvarlara dizilmesi.

29 EKİM

- Son kış hazırlıklarının tamamlanarak şehre dönüş.

BAĞA GİDİŞ~DÖNÜŞ

- Kentte işleri olan esnaf ve memurlar; ekonomik durumlarına göre işlerine at, eşek ya da at arabası ile gidip gelirlerdi.
- Bağlara otobüs seferleri, 1940 1ı yıllarda başladı.

Bağ yolunda

TİFTİK KEÇİSİ~SOF KUMAŞI~BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ İLİŞKİSİ

- 19. YÜZYILIN ortalarına kadar yalnızca **ANKARA**'da yetiştirilen **TİFTİK KEÇİSİ**'nin tiftiğinden dokunan **SOF KUMAŞI**;
- **ANKARA** için hem çok önemli bir gelir kaynağı hem de bu mütevazı Orta Anadolu kentinin dünyaca tanınmasını sağlayan çok prestijli bir üretim kolu idi.
- Sof kumaşı üretimini ve ticaretini ellerinde tutan Ermeni tüccarların;
- Etlik, Eğlence ve Keçiören;
- Esat (Eset), Ayrancı ve Çankaya (Çan Kayası)
- Semtlerinde bağları ve gösterişli **BAĞ EVLERİ** vardı.
- Bu nedenle, **ANKARA**'nın **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ**'nde **TİFTİK KEÇİSİ**'nin ve yününden elde edilen değerli **SOF KUMAŞI**'nın önemli bir yeri vardır.

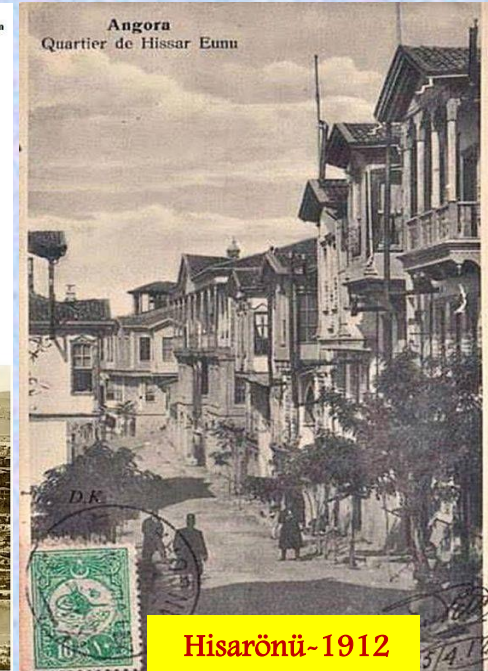
1916 BÜYÜK ANKARA YANGINI

- 13 Eylül 1916 gecesi başlayan ve üç gün sonra kendiliğinden sönen **Büyük Ankara Yangını**'nda **ANKARA**'nın merkezindeki yani kale çevresindeki **19 mahalleden 8'i tamamen, 11'i kısmen yandı**.
- Yangında ilk harap olan mahalleler, çoğunluğu boş hanelerle dolu **Ermeni Katolik** mahalleleri oldu.
- Ardından, **Rum** mahalleleri ve tarihi üç önemli kilisenin yanı sıra, yangının görece fazla etkilemediği **Türk** mahallelerinin bir kısmı da yanmış oldu.
- Ankara merkezinin büyük bir kısmını küle çeviren bu büyük yangında yalnızca **5** kişinin hayatını kaybetmiş olması, **“Nüfusun büyük bir kısmının o dönemde bağ evlerinde yaşıyor olmasına”** ve yanan mahallelerin önemli bir kısmının sakini olan binlerce Ermeninin aylar öncesinde **tehcire** tâbi tutulmuş olmasına bağlanmaktadır.

"Hisarönü, surlar ve yangın yeri olarak adlandırılan bölge".

(ÜSKÜDAR'dan alınmış fotoğraf ve kartpostal, Arşivi, no. 0019)

ANKARA'NIN YAŞADIĞI EN BÜYÜK SEL FELÂKETİ~11 EYLÜL 1957

YENİ GÜN

12 ARALIK 1974

VATAN

YENİ GÜN GAZETESİ

12 ARALIK 1974

12 ARALIK 1974

Ankara ve civarında müthiş seller yüzünden binlerce insan öldü

Dört saat devam eden dolu ile karışık yağmurun suları, Ankara'dan birçok semtlerini istila etti. Kayas, Mamak, Sarmekadırı sular bastı. İnsanlar, evler, fabrikalar sularla sürüklenmeye başladı.

Yeni Seçim Kanununun kabulü sırasında MECLİSTE İKTİDAR - MUHALEFET MEBUSLARI DOĞUŞTULAR

İNÖNÜ İLE İRFAKAT RAYUR ARAZİSİNDE 12.12.1974 TARİHİNDE, OĞLU İ. İ. İRFAKAT, HÜCCETLERİ GÜVENLİK ÇELİŞTİRİLEMEZ SAĞIRI, AYLA İRFAKAT OĞLU VE ANNE İRFAKAT DOĞUŞTULAR. KONFERANSLAR, TAPILAR.

İnönü, "seçimi kazanacağız," dedi

İnönü 920 ayla Başbakan, Güleç 837 ayla Genel Sekreter seçildi. Güleç "İşbirliğine kimse mümin olamaz," dedi

Mahmut Yener tevkif edildi

MAHUT YENER TEVKİF EDİLDİ

BASYAZI NABEZ YOLAKASI

MAHUT YENER TEVKİF EDİLDİ

Meclis seçim kararı alarak düştü

MECLİS SEÇİM KARARI ALINDI

Balık C.H.P. ve Genel Belen Har P. ve gidi

BALIK C.H.P. VE GENEL BELEN HAR P. VE GİDİ

AYVONUK, SIKINTILAR KALKINMADANDIR, DEĞİL

AYVONUK, SIKINTILAR KALKINMADANDIR, DEĞİL

İYİ HAYAT

İYİ HAYAT

VATAN

VATAN

[illegible][illegible]

Dün. Ankara ve civarında yukubulan büyük ve korkunç seylâp felaketinden resimler

Yeni-Millîet
ELVANER

[illegible][illegible]

ANKARA’NIN BETON KANALLARA HAPSEDİLEN ÇAYLARI VE DERELERİ

Ankara’nın Çayları ve Dereleri

Ankara Çayı’nda Kirlilik

ÇAYLARIMIZ

ÇUBUK ÇAYI (DİLEK ÇAYI)....

YARI AÇIK BETON KANAL

HATİP ÇAYI (BENTDERESİ)...

BENTDERESİ CADDESİ

İNCESU (İMRAHOR)

İNCESU CADDESİ

DERELERİMİZ

KAVAKLIDERE.....

TUNUS CADDESİ

BÜLBÜLDERESİ.....

BÜLBÜLDERESİ CADDESİ

HOŞDERE.....

GÜVENLİK CADDESİ

DİKMEN DERESİ.....

DİKMEN CADDESİ

KİRAZLIDERE.....

FEVZİ ÇAKMAK CADDESİ

CEVİZLİDERE.....

CEVİZLİDERE CADDESİ

HACIKADIN DERESİ.....

YARI AÇIK BETON KANAL

MACUN DERESİ.....

YARI AÇIK BETON KANAL

Erman Tamur Arşivi

YZE Öğrencileri Çubuk Çayı Önünde-1930’lar

Dericizade Faruk Küçük
Albumi’nden

Hatip Çayı Beton Kanala Hapsediliyor-1962

ANKARA'DA PEKMEZ KÜLTÜRÜ VE PEKMEZİNİN BESİN DEĞERİ

❖ 60-70 yıl öncesine kadar, Türk tatlılarının esasını Pekmez oluşturunuyordu.

❖ Pekmez yalnızca tatlı ve tatlandırıcı değil, yüzyıllardır halkımızın mutfak ve beslenme kültürünün önemli bir parçası olmuştur.

❖ Pekmez; **Dut , Nar, Erik, Elma, Armut, Keçiboynuzu** gibi meyveler ile **Andız (servi ardıcı), Karpuz ve Şekerpancarı**'ndan da yapılabildiği halde, en değerlisi siyah üzüm pekmezi'dir.

Siyah Üzüm Pekmezi;

- ✓ %70 suda çözünür kuru madde (*glukoz + fruktoz*).
- ✓ %3-3,5 mineral madde (*kalsiyum, demir, potasyum, bakır, çinko, kalay*)
- ✓ %006 protein içerir.

- Pekmez, çok güçlü ve hızlı etkili bir enerji kaynağıdır. Çünkü, pekmez şekeri glukoz ve fruktoz'dan oluştuğu için hızla kana geçerek enerji sağlar.

Siyah Üzüm Pekmezi;

- Zengin **demir** içeriğinden dolayı *kan yapıcı*.
- ✓ **Kalsiyum** içeriğinden dolayı *kemik yapısını güçlendirici*.
- ✓ **Potasyum** içeriğinden dolayı ise *kan basıncını düzenleyici (yüksek tansiyon riskini azaltıcı)*,
- ✓ İshal sonrası oluşan *potasyum eksikliğini giderici* etkileri ile sağlık açısından *önemli bir besin maddesidir*.

Bu yüzden;

- ✓ Büyüme çağındaki çocuklara,
- ✓ Gebe ve emzikli annelere,
- ✓ Fazla enerji harcayan sporculara,
- ✓ Ağır iş yapanlara,
- ✓ Kansızlık sorunu olanlara,
- ✓ Özellikle siyah üzüm pekmezi **yemeleri önerilmektedir**.

Üzüm Şirasından Yapılan Kışlık Çerezler

Orcik

Beypazarı Sucuğu

Pestil (Bastık)

Köfter

Köpüklü Sucuk

Köme

Üzüm Pestili (Bastık)

Pekmez Köfteri

Köfter ve Pestil

Üzüm Köftesi

Muska "Samsa"

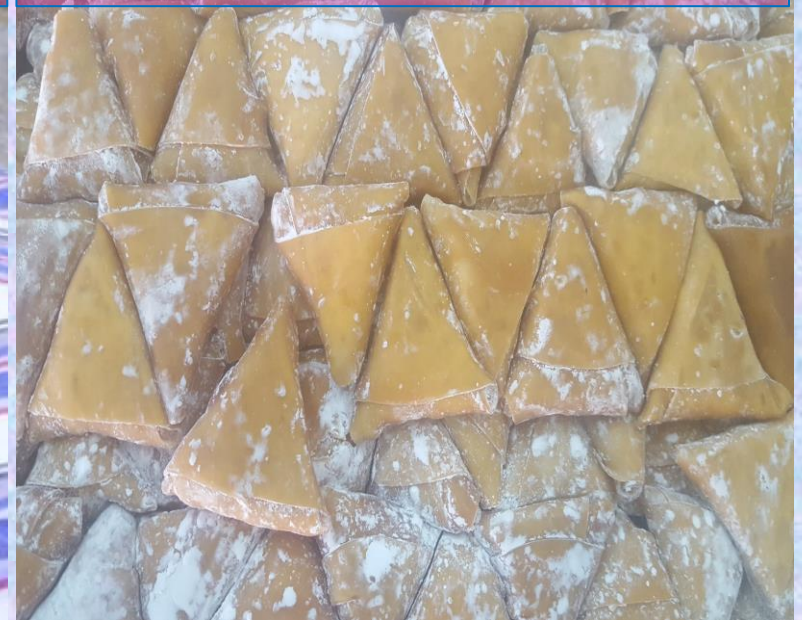
Üzüm Pestili "Bastık"

Üzüm Pestili "Bastık"

Cevizli Muska "Samsa"

ANKARA BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ'NÜN HAZİN SONU !

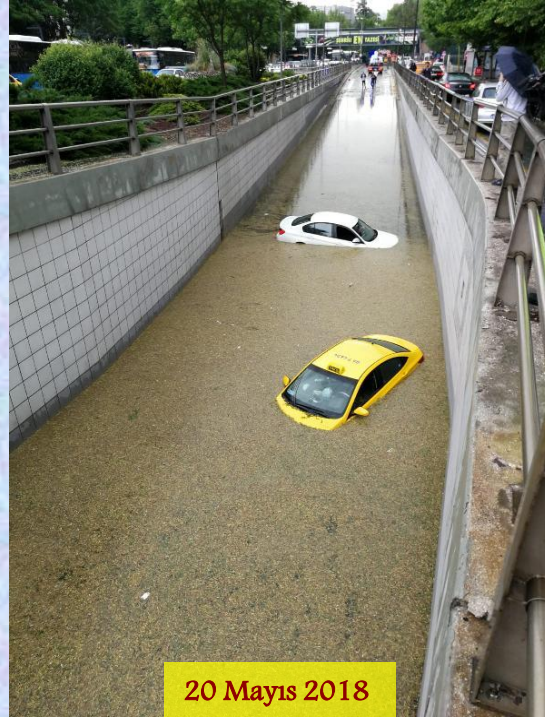
- ❖ Eski önemi kalmasa da, **Çankaya, Dikmen, Etlik ve Keçiören**'de;
- ❖ 1923'de **ANKARA**'nın **Başkent** oluşu ve **Cumhuriyet**'in ilânından sonra da devam ettirilen **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ**;
- 1954 de çıkarılan **Kat Mülkiyeti Kanunu** ile önü açılan **betonlaşmaya**,
- 1963'ten sonra sayıları çığ gibi artan **gecekondu işgaline**,
- 1969'da çıkarılan "**Konut Kooperatifleri Yasası**" ile hızlanan **çarpık yapılaşmaya** daha fazla direnememiştir.
- ❖ **ANKARA**'nın sosyal yaşamına renk katmış olan güzelim **BAĞ EVLERİ VE BAĞLARI**;
bir daha geri gelmemek üzere tek tek yok edilmiş,
- ❖ Geriye yalnızca o dönemi yaşayan az sayıdaki **ANKARA**'lının özlem dolu anıları ile içimiz burkularak okuduğumuz o dönemleri anlatan yazılar ve soluk resimler kalmıştır.
- ❖ Ankara'nın yetiştirdiği değerli Halk Kültürü Araştırmacısı **Ali Esat Bozyiğit** (1945-2006);
ANKARA BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ'nün yok oluşundan duyduğu üzüntüyü şu sözü ile ne güzel anlatmış;

“TÜRKİYE’NİN BAŞKENTİ ANKARA,

BU ŞEREFLİ ÜNVANA SAHİP OLMAK İÇİN NELERDEN VAZGEÇMİŞ”

ANKARA YALNIZCA BAĞLARINI, BAĞ EVLERİNİ VE DERELERİNİ Mİ YİTİRDİ?

- Birer kültür mirası olarak korunması gereken **ANKARA BAĞLARININ VE BAĞ EVLERİ**'nin yok edilmesi ve onlara can veren derelerinin/çaylarının, beton kanallar içine hapsedilerek kanalizasyon kanallarına dönüştürülmesi;
- Ankara'lıları, yaşamlarına anlam ve değer katan bir kültürden yoksun bırakmakla kalmamış, aynı zamanda o kültürün yarattığı ekolojik dengeyi ve biyoçeşitliliği de yok ederek;
- **BAŞKENT** halkının yaşam kalitesini onarılamaz derecede aşağı çekmiştir.
- Sonuç olarak temiz havasından, akarsularından ve yüzyıllar ötesinden gelen **BAĞ EVİ KÜLTÜRÜ**'nden yoksun kalan **BAŞKENT ANKARA**, beton bloklar ve asfalt yollarla kaplı bir kente dönüşmüştür.
- Bu durumda, içine işleyeceği toprak bulamayan ve hapsedildiği beton kanallara sığmayan yağmur, dolu ve kar suları;
- Özellikle kentin yüksek rakımlı **Kuzey** ve **Güney** yamaçlarından hızla inerken, yoluna çıkan herşeyi önüne katıp sürükleyen azgın derelere dönüşmekte ve son yıllarda sık sık büyük maddi zararlara hatta can kayıplarına **(2022 yılının Haziran ayında yaşanan 5 sel baskınında 6 can kaybı)** yol açan felaketlere neden olmaktadır.

Kaleden Hüseyin Gazi

Çankaya Sırtları

Ulus'tan Etlik Sırtları

Keçiören

Ankara'nın, Expedition 19 Uzay Ekibince 11.04.2009'da çekilmiş olan bu resmi aslında herşeyi anlatıyor!

KİM SORUMLU ? NE YAPMALIYIZ ?

KUŞKUSUZ HEPİMİZ !

- ✓ Çünkü; bu güzellikleri, eşsiz birer kültürel değer olarak görüp, gözümüz gibi korumak gerekirken, siyasi ve ekonomik rant uğruna yok edilmelerine seyirci kaldık.

NE YAPILABİLİR ?

- ✓ Gerçekçi olmak gerekirse; **ANKARA**'nın "**Zümrüt Yeşili Gerdanlığı**" denilen "**BAĞLARINI VE BAĞ EVLERİNİ**" artık geri getiremeyiz.

ANCAK YİNE DE;

- ✓ Bazıları yıkık dökük şekilde, bazıları özgün yapısı bozularak da olsa bir şekilde günümüze ulaşabilmiş az sayıdaki **BAĞ EVİNİ** (Örnek: Aşağı Ayrancı'daki Şakir Kınacı Bağ Evi), **VEKAM** örneğinde olduğu gibi birer kültür mirası olarak koruma altına almak;
- ✓ Geçmişte **ANKARA BAĞLARI**'nın arasından şırıldayarak tertemiz akan; ne yazık ki sonradan kısmen veya tamamen açık ya da kapalı kanalizasyon kanallarına dönüştürülen **ÇAYLARIMIZI/DERELERİMİZİ** kısmen de olsa yeniden gün ışığına çıkarmak için;

ELİMİZDEN GELENİ YAPMALIYIZ.

HEM DE HİÇ ZAMAN YİTİRMEYEN !

LÖSEV'E

VE

LÖSANTE'YE

SEVGİLERLE ...